

SOSIAALI- JA TERVEYSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 34/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 5 päivänä lokakuuta 2004 lähettänyt sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (HE 184/2004 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Juha Rossi, sosiaali- ja terveysministeriö
- suunnittelija Pirkko Peltonen, Kansaneläkelaitos
- sosiaalipoliittinen asiamies Vesa Rantahalvari, Palvelutyönantajat, edustaen myös Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliittoa
- lakimies Kalle Räisänen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- johtaja Rauno Vanhanen, Suomen Yrittäjät
- neuvottelupäällikkö Jorma Skippari, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut Akava ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi pysyvästi ja väliaikaisesti vakuutetun sairausvakuutusmaksun, työnantajan sairausvakuutusmaksun ja työnantajan kansaneläkemaksun suuruudesta annettua lakia. Esityksessä ehdotetaan, että työnantajan kansaneläkemaksua korotetaan 0,016 prosenttiyksikköä vuonna 2005. Maksun korotuksella rahoitettaisiin vuoden 2005 osalta Kainuun hallintokokeilualueella toteutettavaksi ehdotettu määräaikainen työnantajan sosiaaliturvamaksun vapautus. Kainuun alueen maksuvapau-

tus koskisi vuosina 2005—2009 yksityisiä työnantajia, valtion liikelaitoksia ja kuntatyönantajia.

Ehdotetulla kansaneläkemaksun korotuksella rahoitettaisiin vuoden 2005 osalta myös eräitä Lapin läänin kuntia ja saaristokuntia koskeva määräaikainen maksukokeilu, jolla yksityiset työnantajat ja valtion liikelaitokset on vapautettu suorittamasta työnantajan sosiaaliturvamaksua. Maksukokeilun rahoittamiseksi vuoden 2003 alusta toteutettu työnantajan sairausvakuu-

tusmaksun 0,014 prosenttiyksikön suuruinen väliaikainen korotus ehdotetaan samalla poistettavaksi vuoden 2005 alusta lukien.

Yksityisten työnantajien ja valtion liikelaitosten kansaneläkemaksu olisi vuonna 2005 maksuluokasta riippuen 1,366, 3,566 tai 4,466 prosenttia, kuntatyönantajien ja kirkkotyönantajien maksu 2,416 prosenttia ja muiden työnantajien maksu 3,966 prosenttia palkasta. Työnantajan sairausvakuutusmaksun suuruus olisi vuoden 2005 alusta 1,60 prosenttia, kun maksun suorit-

tajana on yksityinen työnantaja, kuntatyönantaja tai kirkkotyönantaja. Muiden työnantajien sairausvakuutusmaksu olisi 2,85 prosenttia palkasta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2005 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2005 alusta. Työnantajan kansaneläkemaksun suuruutta koskevaa määräaikaista säännöstä sovellettaisiin vuoden 2005 loppuun.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Lisäksi valiokunta ehdottaa, että hyväksytään uusi työnantajan sosiaaliturvamaksulain muuttamista koskeva lakiehdotus.

Hallituksen esityksen mukaan työnantajan kansaneläkemaksua korotetaan 0,016 prosenttiyksikköä vuonna 2005. Maksun korotuksella rahoitettaisiin Kainuun hallintokokeiluun liittyvä määräaikainen työnantajien vapauttaminen sosiaaliturvamaksuista. Maksuvapautus koskee vuosina 2005—2009 yksityisiä työnantajia, valtion liikelaitoksia sekä kuntatyönantajia. Kansaneläkemaksun korotuksella rahoitettaisiin myös eräitä Lapin läänin kuntia ja saaristokuntia koskevaa maksukokeilua, jolloin vuoden 2003 alusta toteutettu työnantajien sairausvakuutusmaksun 0,014 prosenttiyksikön korotus poistettaisiin. Valiokunta toteaa, että korotusten kohdistaminen työnantajan kansaneläkemaksuun on tarkoituksenmukaista sen vuoksi, että sairausvakuutuksen rahoituksen uudistaminen vakuutusperiaatteen mukaiseksi on valmisteilla.

Eduskuntakäsittelyn yhteydessä on työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamista Kainuun hallintokokeilualueella koskevaa lakiehdotusta (HE 144/2004 vp) muutettu siten, että vapautuksen piiriin kuuluvat myös alueen kuntayh-

tymät ja seurakuntatyönantajat sekä Vaalan kunta (HaVM 18/2004 vp, SuVM 4/2004 vp). Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan saaman selvityksen mukaan eduskuntakäsittelyssä tehdyt muutokset eivät aiheuta vuonna 2005 tarvetta korottaa kansaneläkemaksua enempää kuin esitetty 0,016 prosenttiyksikköä.

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta toteaa, että kysymyksessä olevista kokeiluista ei ole toistaiseksi saatavissa seurantatietoja, joiden perusteella voitaisiin luotettavasti arvioida maksuvapautuksen vaikutuksia kyseisten alueiden työllisyyteen. Hallintovaliokunta on Kainuun alueen maksuvapautuskokeilua koskevassa mietinnössään (HaVM 18/2004 vp) todennut, että alueellisten työnantajamaksuhelpotusten rahoitus nostamalla muiden alueiden työnantajien maksurasitusta heikentää näiden muiden alueiden työnantajien työllistämismahdollisuuksia ja vaikuttaa negatiivisesti näiden alueiden ja kuntien kehitykseen. Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta korostaa, että jatkossa on pyrittävä arvioimaan näiden kokeilujen vaikutuksia sekä kyseisten alueiden että rahoittajana toimivan muun Suomen työllisyyteen.

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/1963) 1 §:n mukaan työnantajan velvollisuus maksaa työnantajan sosiaaliturvamaksu on sidottu siihen, että henkilö kuuluu Suomen asumisperusteisen sosiaaliturvan piiriin. Sairausvakuutuslain uudistus ja asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltami-

sesta annetun lain 1.1.2005 voimaan tulevat muutokset johtaisivat siihen, että maksuvelvollisuuden ulkopuolelle jäisivät muusta kuin EU-/ETA-maasta vähintään neljäksi kuukaudeksi Suomeen työskentelemään tulevat. Heitä ei vuoden 2005 alusta voimaan tulevan soveltamisalain 3 b §:n mukaan pidetä neljän kuukauden työskentelyn perusteella Suomessa asuvina. Muutokset vaikuttaisivat sosiaaliturvamaksuvelvollisuuteen tavalla, jota ei ole tarkoitettu, ja vähentäisivät sosiaaliturvamaksujen kertymää. Valiokunta ehdottaa, että työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n 1 momenttia selkeytettäisiin siten, että työnantaja olisi velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturva-

maksun silloin, kun henkilö on Suomessa sairausvakuutuslain mukaan vakuutettu. Lisäksi ehdotetaan nykyistä sairausvakuutuslakia koskevan viittauksen korjaamista viittaukseksi uuteen sairausvakuutuslakiin.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana ja

että hyväksytään uusi 2. lakiehdotus.

Valiokunnan uusi lakiehdotus

2.

Laki

työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain (366/1963) 1 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 705/2003, seuraavasti

1 §

Työnantajan on suoritettava Kansaneläkelaitokselle sairausvakuutuslaissa (/2004) säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksu ja kansaneläkelaiissa (347/1956) säädetty työnantajan kansaneläkemaksu työntekijälle maksetun palkan perusteella. Jos työntekijä ei kuulu Suomen asuimisperusteisen sosiaaliturvalainsäädännön piiriin, työnantaja ei (poist.) ole velvollinen suorittamaan työnantajan sosiaaliturvamaksua. Työn-

antajan on kuitenkin suoritettava työnantajan sosiaaliturvamaksu, jos työntekijä on Suomessa sairausvakuutuslain mukaan vakuutettu. Maksujen suuruudesta säädetään erikseen lailla.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 2005.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

StVM 34/2004 vp — HE 184/2004 vp

Helsingissä 26 päivänä marraskuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Valto Koski /sd	Paula Risikko /kok
vpj.	Eero Akaan-Penttilä /kok	Arto Seppälä /sd
jäs.	Sirpa Asko-Seljavaara /kok	Osmo Soininvaara /vihr
	Marjaana Koskinen /sd	Tapani Tölli /kesk
	Pehr Löfv /r	Raija Vahasalo /kok
	Riikka Moilanen-Savolainen /kesk	Erkki Virtanen /vas
	Aila Paloniemi /kesk	Tuula Väättäin /sd.
	Leena Rauhala /kd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Harri Sintonen.